

Barnafrid

Hur fungerar samverkan för brottsutsatta barn där barnahus saknas?

Sandra Skoog
Sofia Melén Moadi

Barnafrid

Samlar och sprider kunskap om våld mot barn till yrkesverksamma som möter barn

Vision: Ett samhälle som har förmågan att ge alla barn en fredad uppväxt

Tvärprofessionell kompetens inom medicin barn- och ungdomspsykiatri, psykologi, psykoterapi, sociologi, juridik, universitetspedagogik och socialt arbete

Utgångspunkter

Nationella riktlinjer för barnahus 2009

”Samverkan kring barnet är en förutsättning för att alla barn i Sverige som misstänks vara utsatta för brott ska få samma möjlighet till gott omhändertagande när utredningar genomförs parallellt av sociala myndigheter samt åklagare och polis. De nationella riktlinjerna avser *både* i barnahus *och* på orter där sådana saknas.”

En uppväxt fri från våld

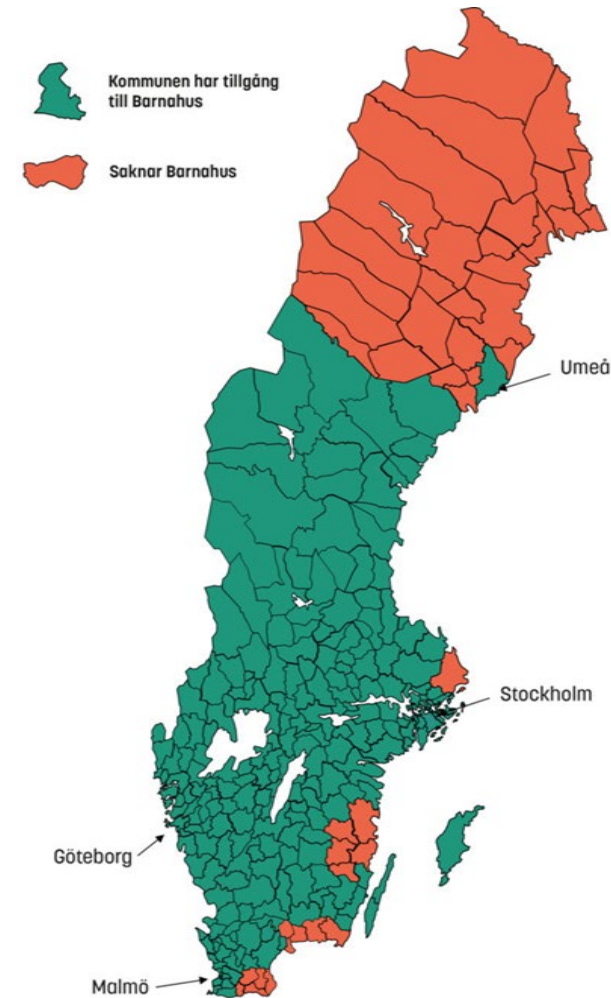
En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, SOU 2022:70

Från mål 4 - barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses

”Samverkan måste ske med barnets behov i fokus – barnahusverksamheter ska finnas i hela Sverige och utvecklas.”

Bakgrund

- Barnafrid samlar landets barnahus
- Kompetensförsörjning kring barnahus målgrupp
- Nätverksträffar två gånger per år
- Erfarenhetsutbyte
- God kunskap hur barnahusen fungerar

Syfte och frågeställningar

Någon närmare kartläggning eller överblick hur situationen ser ut för de barn som bor i kommuner som idag saknar barnahus har inte gjorts.

- Anledningar till att barnahus saknas?
- Hur har de organiserat arbetet i frånvaro av ett barnahus?
- Hur barnanpassade är förhørsrummet och omgivningen runt omkring?
- Hur möter man barn och familjer efter ett barnförhör
- Finns planer på att starta ett barnahus och vilka förutsättningar behövs?

Metod

Våren 2024

- Enkät skickades ut till samtliga 43 kommuner som saknar barnahus och sex polisområden
- Riktade personer

Hösten 2024

- Svaren sammanställdes till en rapport
- Delgavs till samtliga respondenter samt Socialdepartementet

Resultat

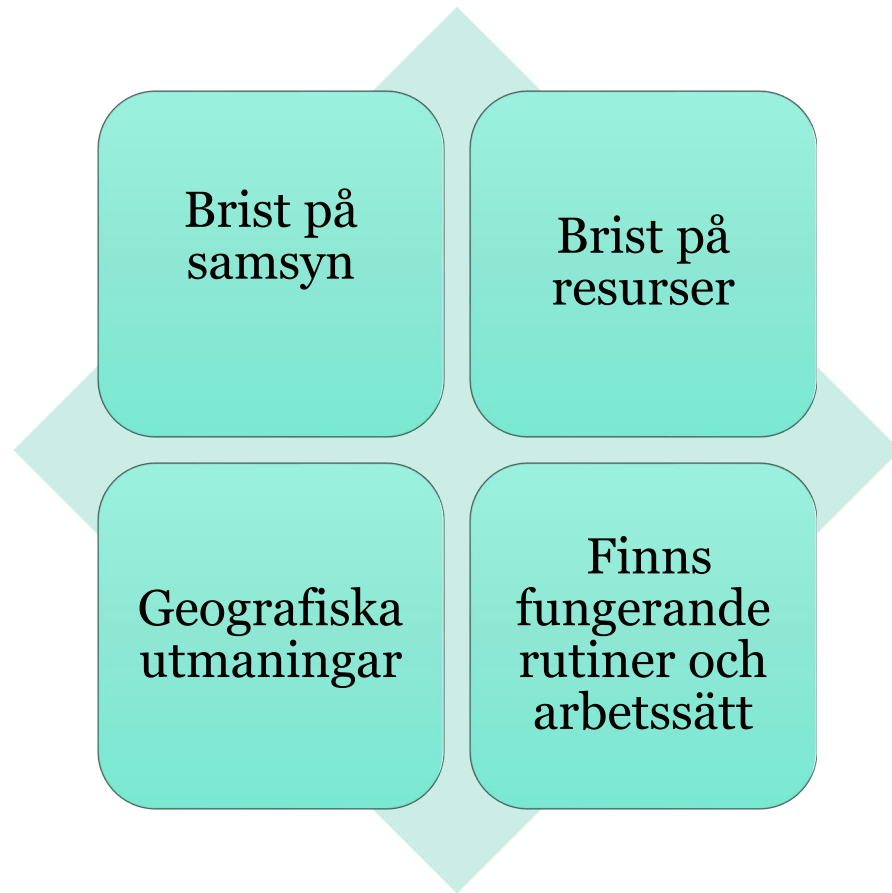

Kartläggning kommuner och polisområden utan barnahus

BRANATIS – NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM
LIFE-CENTRUM LÄRANÄT 1

Orsaker till varför barnahus saknas

- En eller flera parter är inte intresserade
- Brist på ekonomi eller personal
- Långa avstånd och många små kommuner
- Samverkan mellan i första hand socialtjänst och polis fungerar bra

Kommentarer

Brist på samsyn och resurser:

”Vi har haft ett barnahus, dock fungerade inte samverkan med de olika parter vilket resulterade att det lades ned. I nuläget ligger frågan på is.”

”Kommunernas ekonomi samt ett väl fungerande samarbete mellan socialtjänsterna och polisen och därför inget påtagligt behov.”

Geografiska utmaningar:

”Stort upptagningsområde. Långa avstånd och svårt att få till en framgångsrik samverkan med 14 kommuner.”

Har redan fungerande samarbete och rutiner:

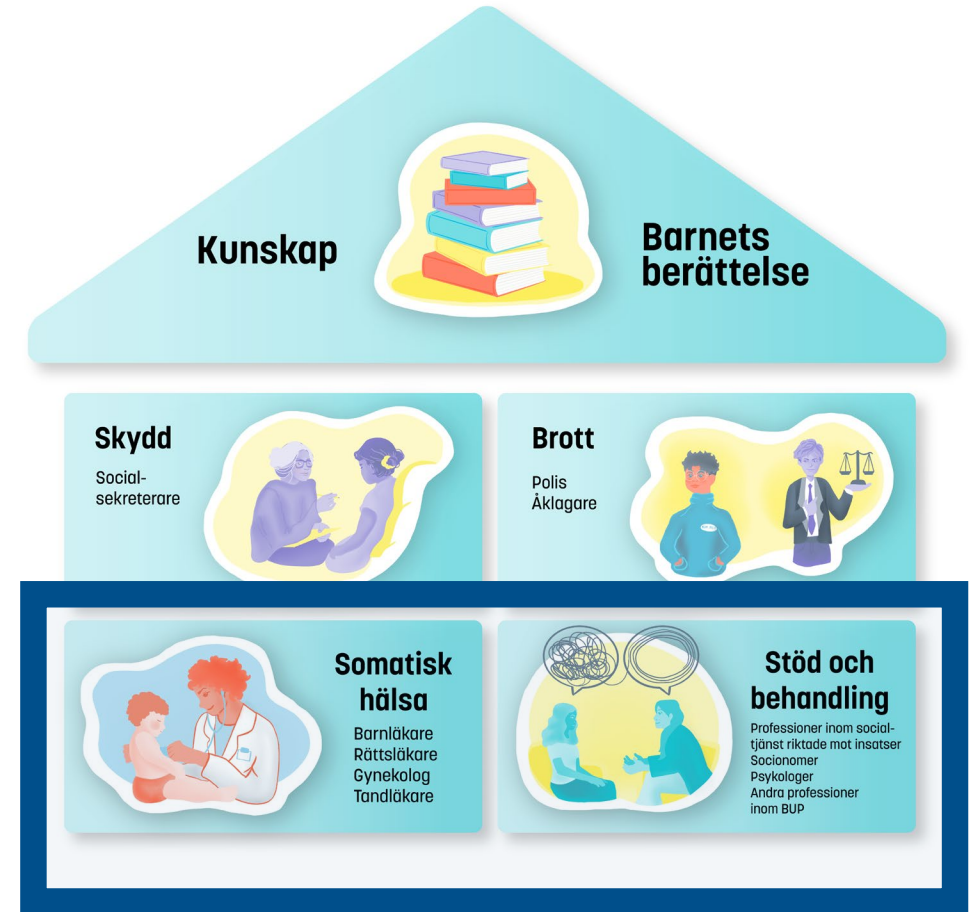
”Vi har ett ”barnahus utan hus” i samverkan med polis, barnklinik, åklagare och socialtjänst med veckovis samverkan för ev. ärenden som ska tas vidare. Barnahus finns i en av de större kommunerna i länet men avstånd gör att vi inte är med.”

Hälsa – och sjukvården saknas

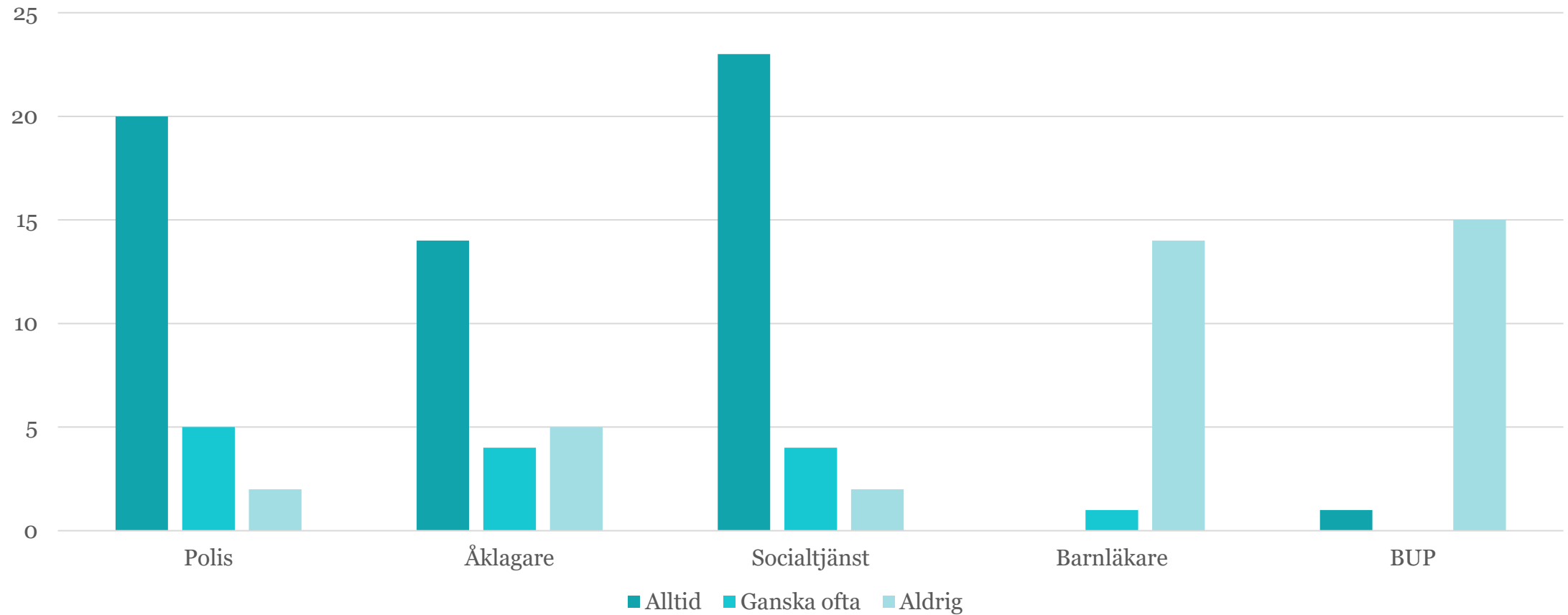
- Brister både vid samverkansmöten och vid barnförhör
- Barnahus ”tredje och fjärde rum” – vilka risker finns om de saknas?

”Önskvärt om BUP kunde närvara för eventuell krisintervention.”

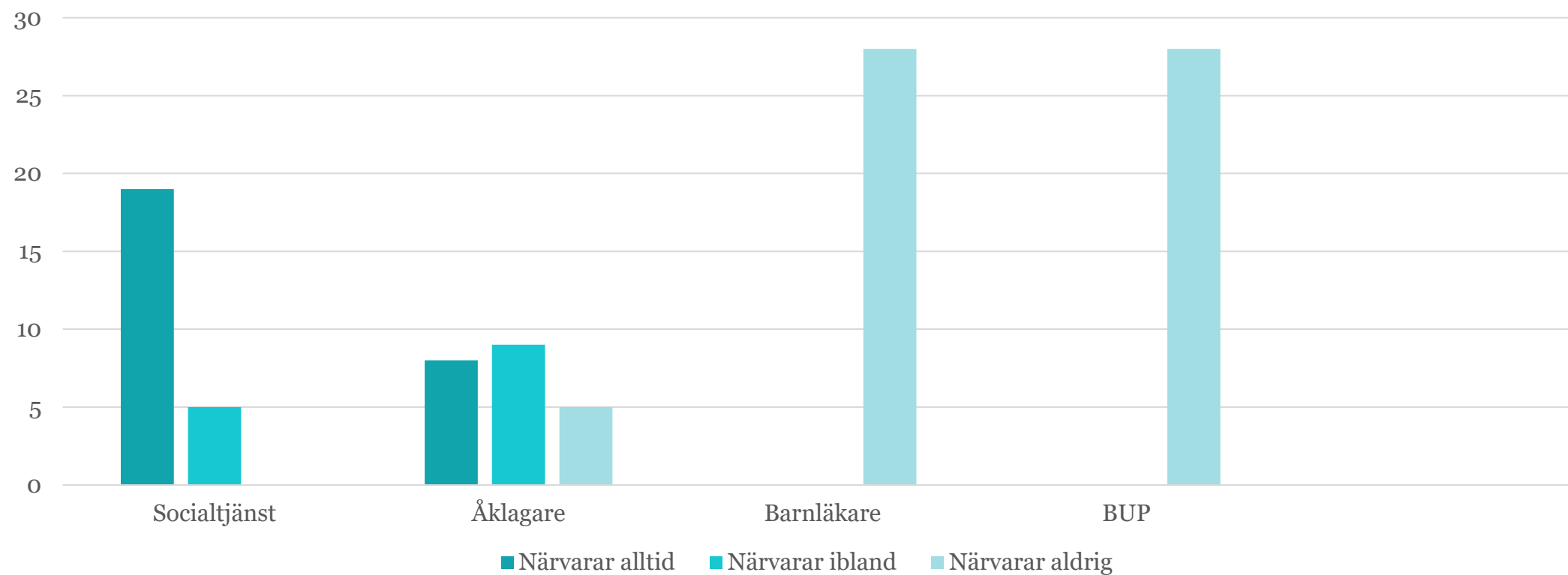
”Har inte erfarenhet av att sjukvård eller psykiatri varit med i barnförhöret.”

Vilka professioner deltar i samverkan

Vilka närvarar vid barnförhöret

Kommentarer kring samverkan

- *”Möjlighet att ha en samlad punkt där alla professioner finns och där barnet snabbt kan få adekvat hjälp. Det skulle behövas samverkan mellan fler aktörer, där information tas fram från varje aktör innan barnförhöret, typ ett samråd, vad som finns hos socialtjänst, sjukvård, polis osv. Det skapar en större förståelse för vad som kan ha skett innan och vad oron mer kan bestå av.”*
- *”Struktur för samverkan behöver upparbetas. Idag förekommer samverkan i undantagsfall mellan socialtjänst och andra aktörer kring barn som varit utsatta för brott.”*
- *”Ett samverkansavtal med samtliga involverade för att inte bortprioritera dessa ärenden.”*

Barnanpassade lokaler

Nationella riktlinjerna för barnahus anger:

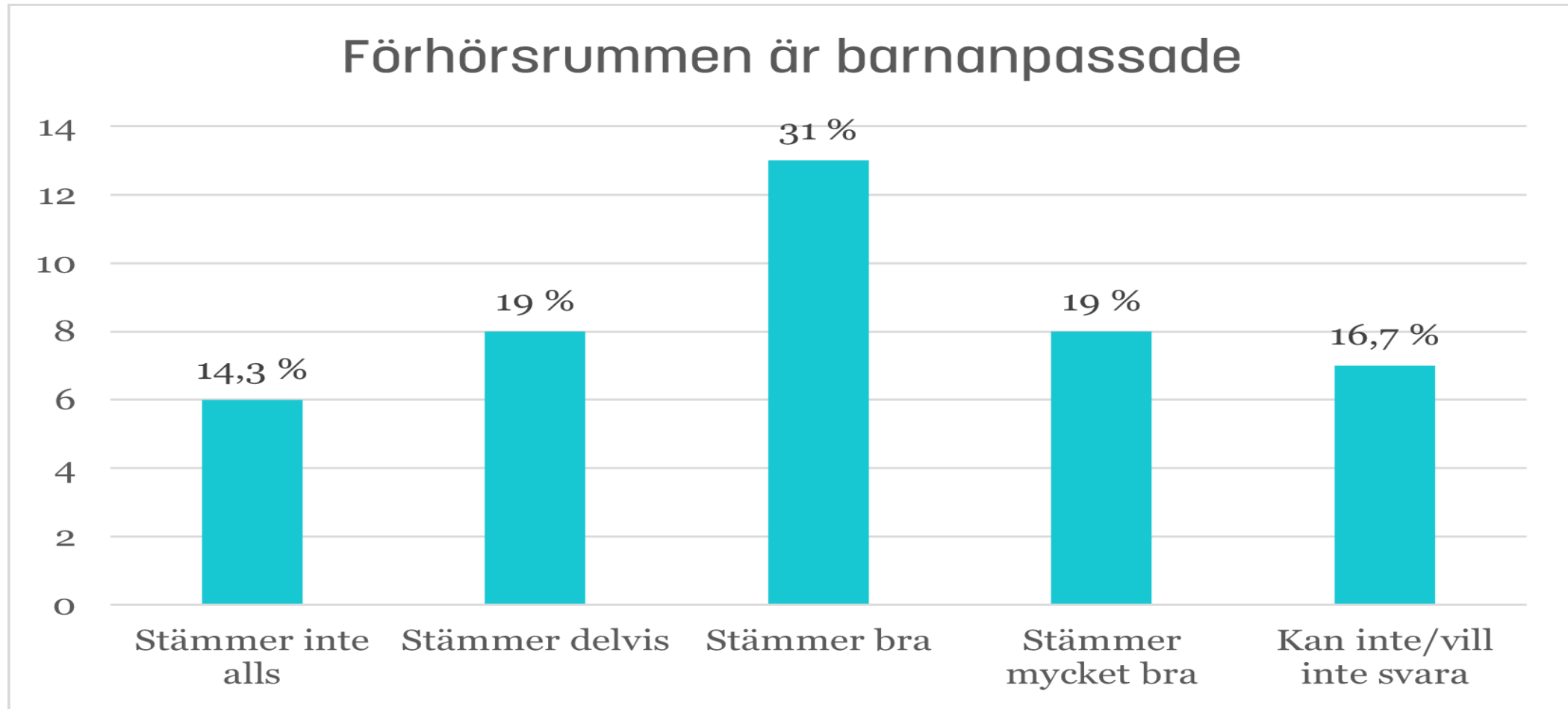
- Den fysiska miljön ska vara särskilt anpassad för barn
- Annan verksamhet ska inte förekomma i samma lokal

Utvärderingar visar att barn upplevde miljön på barnahus som trygg och barnvänlig

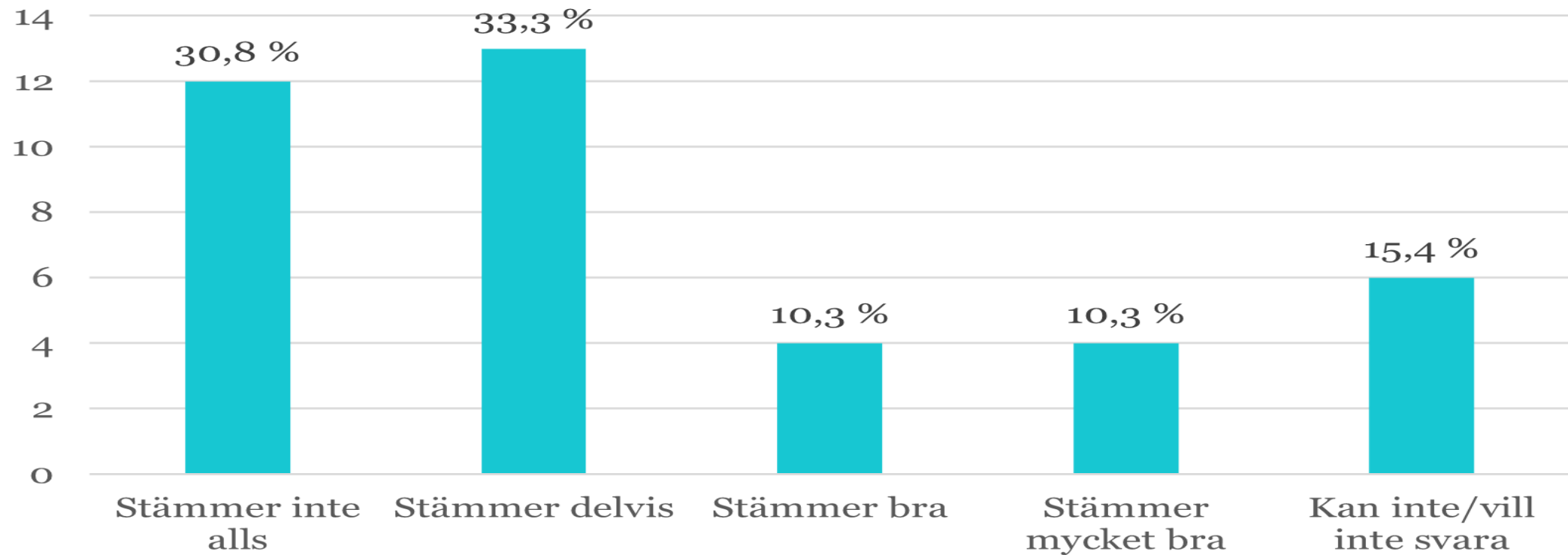
Exempel på barnvänlig miljö från några olika barnahus

Barnanpassade lokaler

Väntrum och övrig miljö är barnanpassade

Ett barnahus skulle förbättra kvalitén

En majoritet ansåg att ett barnahus skulle:

- Förbättra barnets möjlighet till stöd, skydd och behandling vid utredningen
- Förbättra samverkan mellan aktuella aktörer
- Förbättra brottmålsprocessen

Flera ansåg att ett barnahus skulle:

- Förbättra utredningen inom socialtjänsten

Färre antal trodde ett barnahus skulle:

- Leda till en mer kostnadseffektiv process

Vad behövs för att starta ett barnahus

"Vi skulle behöva samverka med andra kommuner och ha ett gemensamt barnhus då vi är för få invånare och ärendena är för sällan förekommande för att ha ett eget barnahus."

"Att samtliga parter som är ett Barnahus ingår samt en lämplig lokal som inte är för långt beläget lagt för att minska färdsträckan för barnen."

"Någon aktör som driver frågan och som kan påvisa något som skulle bli en förbättring för kommunerna i förhållande till hur det fungerar idag. "

"Lite "jävlar anamma" och att man inte lägger krokben för sig själv eftersom vi bor i ett län med stora avstånd. "

Blekinge är på g...

"Såväl politiker som tjänstemän i Blekinge är eniga om att ett samlokaliserat och tvärprofessionellt arbete är viktigt och skapar bättre förutsättningar för våldsutsatta barn att få deras behov tillgodosedda vad gäller stöd, skydd och behandling. Våld mot barn är ett gemensamt ansvar som alla myndigheter tillsammans behöver kraftsamla där ett Barnahus är ett viktigt steg i det arbetet"

Styrgruppen för uppstart av barnahus i Blekinge

Sammanfattande resultat

- Flera anledningar till att ett barnahus saknas.
- Samverkan finns i varierande omfattning.
- Yrkesverksamma har generellt tillräcklig kompetens att möta barn.
- Förhörssrummen, väntrum och miljön runtomkring är inte alltid barnanpassade.
- Förbättrad kvalitet i samverkan, utredningar och barnets möjligheter under brottsmålsprocessen.
- Positiv inställning till barnahus.

Barnafriids slutsatser

- Lokala rutiner bör införas hur samverkan och dialog sker mellan rättsväsende, socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Lämplig aktör bör ges ett uppdrag att erbjuda stöd i införandet av barnahus i områden där det idag saknas.
- Behoven i kommunerna och polisområden i norra Sverige bör särskilt kartläggas.
- Det ska ställas krav på att såväl förhörssrum som miljön i övrigt är barnanpassad.
- Rutiner införs för att säkerställa att samtliga berörda parter deltar i barnförhöret.

”Min personliga dröm och förhoppning är att man ska ha som mål att ALLA BARN - oavsett var de bor geografiskt i vårt avlånga land, ska ha SAMMA RÄTT till hjälp och stöd i samband med att ha blivit utsatt för brott.

Att man ENHETLIGT tar hand om alla brottsutsatta barn för att ge dem SAMMA RÄTTSHJÄLP, UPPRÄTTELSE och möjlighet till traumabehandling/samtalsstöd om så behövs”.

Sandra Skoog
sandra.skoog@liu.se

Sofia Melén Moadi
sofia.melen.moadi@liu.se

liu.se